

„HORA UNIRII“ VARIANTĂ INEDITĂ

MIHAI CROITORU

Ideea și tendința de unitate la români au fost prezente secole de-a rindul, afirmându-se cu vigoare deosebită în epoca modernă odată cu destrămarea orânduirii feudale, cu apariția relațiilor de producție capitaliste și cu formarea națiunii române. Această năzuință spre unitate națională și-a găsit un cadru prielnic de manifestare publică, așa cum arată Mihail Kogălniceanu începând cu revoluția de la 1821¹, și îndeosebi, în timpul revoluției de la 1848. Ideea unirii tuturor românilor o găsim exprimată în timpul revoluției în programe, în presă, în corespondență, în memorii, în manifestările publice și în participarea unor luptători dintr-o țară în altele la acțiunile revoluționare.

În acest sens, ne propunem să punem în circuitul informațional un prețios document inedit, care relevă năzuința de unire, ce se află în patrimoniul Muzeului de istorie al Moldovei. Este vorba de o altă variantă a poeziei „Hora Unirii”, decît cea cunoscută pînă acum.

În literatura română, după cum se știe, este cunoscută o singură poezie intitulată „Hora Unirii”, poezie scrisă și publicată de către poetul Vasile Alecsandri, la 16 iunie 1856, în revista unionistă de la Iași, „Steaua Dunării”, redactată de Mihail Kogălniceanu².

Înainte de această dată, încă de la 1848, în atmosfera de lumină și entuziasm creată de Adunarea de la Blaj, Vasile Alecsandri publică la 24 mai 1848, la Brașov, în revista „Foaie pentru minte, inimă și literatură” poezia intitulată „Către români” (Deșteptarea României), în care reliefează ideea libertății și unirii tuturor românilor³. Peste o lună, la 14 iunie 1848, Vasile Alecsandri va publica sub numele „Un român”, în aceeași revistă, poezia „Hora Ardealului” a cărei primă strofă și ultimele două versuri vor fi reluate de poet, cuvînt cu cuvînt în „Hora Unirii” din 1856⁴.

Poezia din documentul manuscris ce îl prezentăm nu are nici titlu nici dată, nici autor. Data și autorul puteau fi, probabil, pe bucata de hîrtie din partea de jos a documentului care, din cauza deselor împăturiri s-a desprins și s-a pierdut. Lipsindu-ne aceste elemente de identificare ne punem totuși întrebările: cînd a fost scrisă și cine poate fi autorul acestela?

Factul că documentul respectiv face parte dintr-o colecție de documente de la 1848 ce provin din Bucovina, unde poetul Vasile Alecsandri împreună cu alți

¹ Mihail Kogălniceanu, *Texte social-politice alese*, volum coordonat de Dan Berindei, Ed. Politică, Buc., 1967, p. 109, 110.

² „Steaua Dunării”, an. II, nr. 34, 16 iunie 1856, p. 136.

³ V. Chereșteșu, *Adunarea națională de la Blaj*, Ed. Pol. Buc., 1966, p. 512—513.

⁴ „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, 14 iunie 1848, p. 192.

revoluționari moldoveni se retrăseseră prin Brașov, faptul că poezia noastră se aseamănă în proporție de 80—90% cu „Hora Unirii” publicată de V. Alecsandri în 1856, ne îndreptățește să afirmăm cu toată convingerea, că aceasta a fost scrisă în zilele fierbinți ale anului 1848, de același autor, și că ne aflăm în fața unei alte variante, anterioară anului 1856. În sprijinul aserțiunii noastre pledează și alte fenomene legate de anul 1848. Am amintit mai sus că poetul Vasile Alecsandri scrie în perioada de entuziasm ce urmează Adunării de la Blaj cele două poezii închinată luptei pentru libertate și unire. Este perioada de mare efervescență revoluționară, cînd, din toate cele trei țări românești se fac, prin presă, („Pruncul, Român”, „Poporul Suveran”, „Constituționalul”), prin corespondență și alte mijloace, nenumărate apeluri la unire⁵.

La apelul muntенilor prin ziarele amintite, însuși Vasile Alecsandri va scrie la 25 iulie 1848 lui Nicolae Bălcescu că „dorul cel mai înfocat al nostru, a unei mari partide din Moldova este unirea Moldovei cu Valahia sub un singur guvern și sub aceeași constituție”⁶. Destăinuind în 1856 geneza poeziei sale patriotice — unioniste, V. Alecsandri arată într-o scrisoare către publicistul francez A. Ubcini că ea i-a fost cerută de către tovarășii săi de luptă, pentru că, preciza poetul, la 1848 „noi nu înțelegem o mișcare (revoluționară n.n.), a țărilor noastre decît în vederea unirii tuturor românilor într-un singur corp”⁷. Cu această convingere va scrie, probabil, în zilele ce au urmat scrisorii trimise lui N. Bălcescu, acea poezie — îndemn și invitație — la unire, pe care datorită înăbușirii revoluției și în Țara Românească și anilor grei de exil, nu va mai avea răgazul să o publice. Lucrul acesta îl va face însă atunci cînd împrejurările politice interne și externe vor fi favorabile luptei poporului român pentru unire și cînd, publicarea ei se va impune ca o necesitate obiectivă.

Analizînd în paralel cele două variante ale poeziei remarcăm că, în proporție de 80—90% acestea sînt aproape identice, avînd același număr de strofe; doar ici colo, sînt folosite alte cuvinte sau apar versuri în plus. La varianta noastră autorul pune însă la începutul poeziei trei versuri prin care vrea să atragă atenția asupra celor ce vor urma, versuri care mai tîrziu i se vor părea de prisos și la care va renunța în varianta din 1856. De asemenea, dorind parcă să lege înfăptuirea marelui vis — Unirea — de numele celui care-și închinase întreaga viață luptei pentru păstrarea ființei naționale, dedică în încheierea poeziei șase versuri marelui domn spunînd :

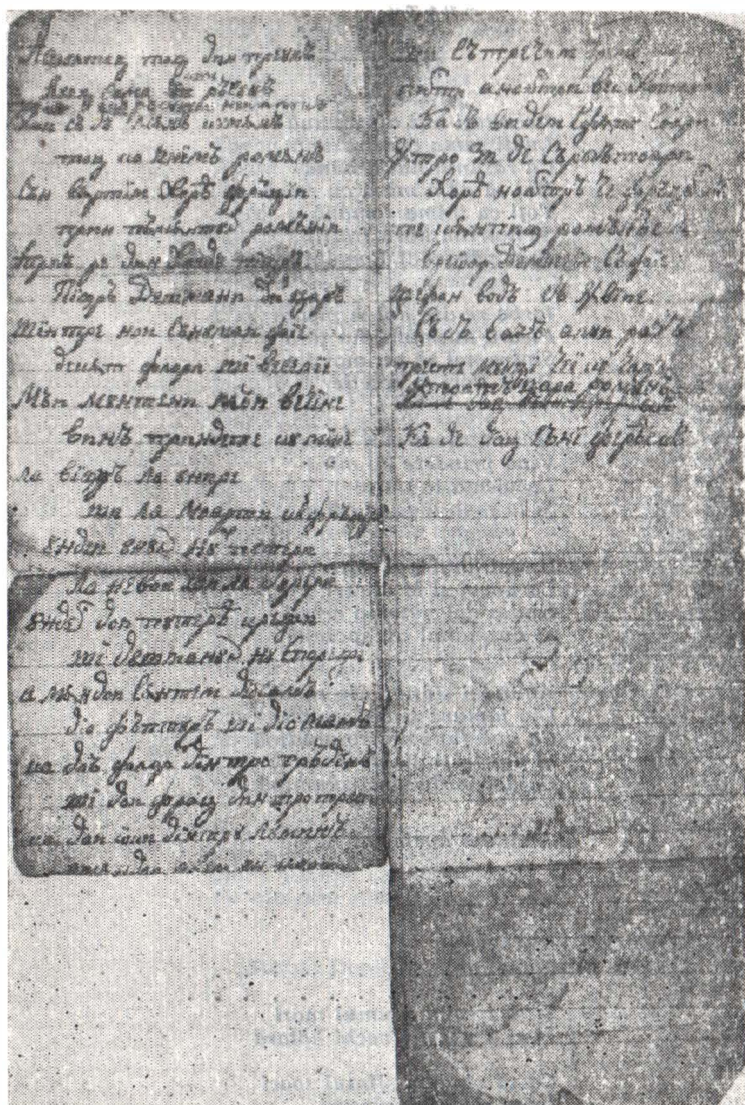
Vreioar Dumnezeu să fie
 Ștefan vodă să învie
 Și să vază a lui rază
 Preste munții cei cu ceață
 În toată țara românească
 Ca de dați să ni ferească.

Din analiza celor două variante se poate concluziona că varianta pe care o punem în circulație este opera aceluiași autor care publică în 1856 „Hora Unirii”, dar din faza de încercări în procesul de creație. Varianta noastră la care întîlnim chiar din momentul elaborării unele corecturi, va suferi, pînă la publicarea sa, o întreagă metamorfoză. Conștient că poezia sa va juca un rol deosebit în antrenarea maselor la lupta pentru unire și că se va impune, în final, ca o poezie națională, poetul va încerca să o facă cît mai accesibilă maselor, renunțînd astfel cu bună știință, în varianta publicată în 1856, la unele elemente de prisos care ar fi îngreuiat învățarea acesteia sau care ar fi lezat orgoliul confrăților muntени.

⁵ Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională 1834—1849*, p. 147; *Anul 1848 în Principatele Române*, Acte și Documente, tom I, p. 547—548; idem, tom II, p. 139—140; Vasile Maciu, *Caracterul unitar al revoluției române de la 1848 din țările române*, p. 839; *Gîndirea social-politică despre Unire*, p. 40—42.

⁶ *Gîndirea social-politică despre Unire*, p. 43.

⁷ V. Alecsandri, *Scrisori, Insemnări*, Buc., Ed. ptr. lit. 1964, p. 150.

Documentul este scris cu litere chirilice, într-o scriere îngrijită, dar fără nici un fel de punctuație și fără gruparea versurilor în strofe cum apar în varianta din 1856.

Or, nu putem admite că acel abil mînuitor al condeului care a fost poetul Vasile Alecsandri, să fi neglijat, chiar dacă este vorba de una din fazele primare în procesul de creație, aceste reguli elementare ale scrisului. De aceea presupunem ca ultimă concluzie că documentul nu-i totuși manuscrisul original, ci probabil una din copiile care au circulat pînă la publicarea poeziei.

Dăm alăturat, pentru comparație, textele celor două variante.

A n e x ă

I)

Ascultați toți dinpreună
 Luați sama cum răsună
 Că răsunul nui a bundă
 Hai să dăm mîndă cu mîndă
 Toți cu inima română
 Să'nvîrtim hora frății
 Prin pămîntul României

Iarba re din holdă pleară
 Pleafă dușmani din țară
 Șintre noi să nu mai fie
 Decît flori și veselie

Măi munteni măi vecine
 Vină prîndete cu mine
 La vieață la unire
 Și la moarte cunfrățire

Undeî unul nui puteri
 La nevoi și la dureri
 Undeî doi puterea crești
 Și dușmanul nu sporești

Amîndoi sintem dio samă
 Dio făptură și dio mamă
 Ca doă flori dintro grădînă
 Și doi frați dintro trupină
 Ca doi tochi dintru lumină

Amîndoi avem un nume

.

.

Și să trecim drumul mari
 Pîsti a noastre vechi hotară

Ca să vindem sfîntul soari
 Întro zi de sărbătoare
 Hora noastră ce frățească
 Pe cîmpia românească

Vreioar Dumnezeu să fie
 Ștefan vodă să învie
 Să să vază a lui rază
 Preste munții cei cu cîață
 În toată țara românească
 Ca de dați să ne ferească

(2)

*Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română
Să'nvârtim hora frăției
Pe pământul României*

*Earbă ră din holde peară !
Peară dușmănia'n țeară,
Între noi să nu mai fie
Decât flori și omenie.*

*Măi Muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire,
Și la moarte cu'nfrățire.*

*Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde's doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește*

*Amândoi sintem de-o mamă,
De-o făptură și de-o samă,
Ca doi brazi într-o tulpină,
Ca doi ochi într-o lumină.*

*Amândoi avem un nume
Amândoi o soartă-n lume,
Eu ți-s frate, tu-mi ești frate ;
În noi doi un suflet bate.*

*Vin'la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr-o sorbire
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare,*

*Și să vadă sfântul soare,
Într-o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frățească,
Pe câmpiea românească.*

VASILE ALECSANDRI

„Steaua Dunării“, anul II, nr. 34, 16 iunie 1856, pag. 136.